

Nr 98

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till vattendomstolarna för budgetåret 1959/60; given Stockholms slott den 13 mars 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Ingvar Lindell

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att en ny vattendomstol skall inrättas för övre Norrland med Luleå såsom kansliort. Vidare föreslås med hänsyn härtill ändringar beträffande de anslag för vattendomstolarna, som upptagits i årets statsverksproposition.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Lindell, följande.

Vid anmälan till årets statsverksproposition av domstolarnas anslagsbehov (II ht s. 15) anförde jag, bland annat, att numera justitierådet Olof Riben tillkallats för att, såsom 1958 års riksdag begärt (riksd. skr. 1958: 2), utreda frågan om inrättande av en ny vattendomstol för Norrbottens län. Jag anmälde vidare att betänkande i ämnet avgivits den 31 december 1958 och att ärendet skulle anmälas efter remissbehandling av betänkandet.

Med utgångspunkt från den dittillsvarande vattendomstolsorganisationen upptogs anslagen till *avlöningar* och *omkostnader för vattendomstolarna* till 2 949 900 kronor respektive 481 600 kronor, varvid gjorda framställningar om höjningar av anslagen i viss utsträckning beaktats.

Sedan det nyssnämnda betänkandet, vari utredningsmannen föreslagit delning av Norrbygdens vattendomstol, varit föremål för remissbehandling, anhåller jag nu att få ånyo anmäla dessa anslagsfrågor.

Vattendomstolarnas nuvarande organisation m. m.

Vattendomstolarna i riket är till antalet fem, nämligen Norrbygdens, Melanbygdens, Österbygdens, Söderbygdens och Västerbygdens vattendomstolar. Bestämmelser rörande vattendomstolarnas domsområden m. m. har meddelats i kungörelse den 10 juni 1949, nr 326.

Vattendomstol består i sin reguljära sammansättning av en vattenrättsdomare såsom ordförande samt två vattenrättsingenjörer och två vattenrättsnämndemän. Av ingenjörerna skall den ene ha sakkunskap särskilt i fråga om byggande i vatten (vattenbyggnadsteknisk ingenjör) och den andre särskilt beträffande torrläggning av mark (agrikulturteknisk ingenjör).

Härtill kommer erforderlig kanslipersonal. Till följd av stor arbetsbelastning har vattendomstolarna sedan lång tid tillbaka måst arbeta med utökad personal.

Enligt 11 kap. 9 § vattenlagen skall gränserna för de till varje vattendomstol hörande områdena följa vattendelare mellan olika vattensystem på sätt Kungl. Maj:t närmare förordnar. Domsområdet för Norrbygdens vattendomstol skall enligt nyssnämnda kungörelse omfatta Norrbottens län samt de delar av Västerbottens och Västernorrlands län som ligger norr och öster om vattendelaren mellan Umeälv m. fl. vattendrags vattenområden, å ena, samt Ångermanälvens vattenområde, å andra sidan. Genom kungörelsen har vidare förordnats, att domstolens kansli tillsvidare skall vara förlagt till Umeå.

Enligt en av vattenöverdomstolen fastställd arbetsordning skall Norrbygdens vattendomstol för målen behandling vara uppdelad på tre avdelningar. Målen skall i princip fördelas så mellan avdelningarna, att målen från Luleälvs nederbördsområde handläggas på första avdelningen, målen från Skellefteälvs nederbördsområde på andra avdelningen och målen från Umeälvs nederbördsområde på tredje avdelningen, varjämte mål som ej är att hänföra till något av angivna nederbördsområden handläggas på första avdelningen.

Vid domstolen tjänstgör för närvarande tre vattenrättsdomare, två e. o. vattenrättsdomare, en särskild vattenrättsdomare, fem vattenrättsingenjörer, tre e. o. vattenrättsingenjörer, en vattenrättssekreterare, en e. vattenrättssekreterare, fem bitr. vattenrättssekreterare, en vattenrättsamanuens (protokollssekreterare), en e. kanslist, en kansliskrivare, ett e. kanslibitråde och åtta kontorsbiträden. Av dessa har till tjänstgöring på domstolens första avdelning indelats en vattenrättsdomare (Löwing), en e. o. vattenrättsdomare (Ejerdal), en vattenrättsingenjör, två e. o. vattenrättsingenjörer, vattenrättssekreteraren, en bitr. vattenrättssekreterare, vattenrättsamanuensen, kanslisten, kansliskrivaren, kanslibiträdet samt tre kontorsbiträden. Vattenrättsdomaren Löwing och vattenrättssekreteraren handlägger — förutom mål på första avdelningen — även administrativa ärenden rörande alla avdelningarna. Kanslisten och kansliskrivaren tilldelas arbetsuppgifter med anknytning till domstolen i dess helhet.

Utredningsmannens förslag

Beträffande utbyggnaden av övre Norrlands vattenkraft betonar utredningsmannen den successiva förskjutning av utbyggnadsverksamheten mot landets nordliga delar som ägt rum under senare år. Av den totala vattenkraftproduktionen inom landet svarade sålunda älvarna inom Norrbygdens och Mellanbygdens vattendomstolars domsområden åren 1939, 1949 och 1958 för resp. 33, 55 och 70 procent. År 1970 beräknas procenttalet ha stigit till 74 för att i slutstadiet uppgå till 78.

Samtidigt framträder en förskjutning av produktionens tyngdpunkt från Mellanbygdens till Norrbygdens vattendomstols domsområde. Medan älvarna inom sistnämnda område åren 1939 och 1949 endast svarade för 10 å 15 procent av landets vattenkraftproduktion och år 1958 för cirka 25 procent, kommer andelen år 1970 att uppgå till nära 40 procent och i slutstadiet till cirka 50 procent. Ännu tydligare framstår den pågående förskjutningen mot övre Norrland av vattenkrafttillgångarnas utbyggande, om man jämför produktionens årliga ökning inom olika domsområden. Medan nybyggnaderna inom Mellanbygdens vattendomstols område under 1940- och 1950-talen sålunda omfattade i genomsnitt 500 resp. 800 miljoner kilowattimmar (MkWh) per år och under 1960-talet beräknas omfatta i medeltal 650 MkWh om året, är motsvarande siffror för Norrbygdens vattendomstol 50, 700 och 1 350 MkWh per år. Utredningsmannen jämför även den nuvarande och för framtiden beräknade kraftproduktionens geografiska fördelning inom Norrbygdens vattendomstols område. I anslutning därtill framhålles, att av landets utbyggnadsvärda vattenkraft (85 000 MkWh) finnes mer än en fjärdedel inom Piteälvs och norr därom belägna vattendrags nederbördsområden. Jämförelsen visar även att utbyggnadsverksamheten hittills varit något mera omfattande inom den södra delen av domsområdet än inom den norra men att förhållandet redan under 1960-talet kommer att bli det motsatta samt att verksamheten efter 1970 — om våra vattenkrafttillgångar skall utnyttjas i den utsträckning man för närvarande räknar med — i än högre grad måste inriktas på den norra delen av domsområdet.

Utredningsmannen anser det uppenbart, att den nuvarande personalen på första avdelningen vid Norrbygdens vattendomstol, vid vilken avdelning alla mål från den norra delen av domsområdet nu handlägges, är otillräcklig för de rättskipningsuppgifter som den planerade utbyggnaden av vattenkraften i de nordligaste älvarna kommer att föra med sig. Möjligheten att överföra arbetskrafter från de båda övriga avdelningarna måste anses utesluten. En utökning av personalorganisationen anses alltså ofrånkomlig. Enligt utredningsmannens uppfattning kräves för behandling av målen rörande Luleälv — de nu anhängiga och de som kommer att anhängiggöras inom den närmaste tiden — samt mål från den norra delen av domsområdet i övrigt en omedelbar förstärkning av arbetskrafterna på första avdelningen med två vattenrättsdomare samt ett motsvarande tillskott av ingenjörs- och sekreterarkrafter jämte kanslipersonal. En sådan personalstyrka kommer enligt utredningsmannens uppfattning utan tvekan att beredas full sysselsättning inom den norra delen av domsområdet åtminstone till 1970-talets slut. Under huvuddelen av den aktuella 20-årsperioden kommer personalbehovet sannolikt att vara väsentligt större. Utredningsmannen framhåller i anslutning därtill, att det enligt hans mening för de närmaste två decennierna knappast finns någon anledning antaga, att användningen av atomkraft skall förorsaka några

mera betydande inskränkningar i programmet för vattenkraftens utbyggnad.

Utredningsmannen berör i detta sammanhang motsättningen mellan vattenkraft- och naturskyddsintressena, varom utredningsmannen — under erinran bl. a. om den förteckning över skyddsvärda objekt, som den s. k. naturvårdsdelegationen låtit upprätta — anför följande:

På föranstaltande av naturvårdsdelegationen — vilken numera innesluter representanter såväl för naturskyddsföreningen och andra ideella organisationer med närliggande syften som för vattenkraftindustrien och för vilken Kungl. Maj:t utsett en opartisk ordförande — håller emellertid en ny förteckning på att utarbetas som skall innefatta en gradering av de objekt för vilka särskilt skydd i en eller annan form anses önskvärt. Resultatet är avsett att framläggas under den allra närmaste tiden, varefter man har att vänta en ingående debatt i frågan. Det är givetvis i nuvarande läge omöjligt att bedöma, i vilken utsträckning naturskyddets målsmän på denna väg kan få sina önskemål tillgodosedda. Sannolikt kan det emellertid icke bli tal om att från utbyggnad helt undantaga mer än en förhållandevis liten del av landets återstående utbyggnadsvärda vattenkraft. Naturskyddets praktiskt viktigaste uppgift i detta sammanhang kommer i stället att ligga i bevakningen av att kraftverks- och regleringsföretagen utformas under skäligt hänsynstagande till landskapets skönhetsvärden och till vattendragens betydelse för växt- och djurliv m. m. Den aktuella situationen i naturskyddsfrågan kan därför enligt utredningens mening icke motivera någon nedprutning av den i det föregående framlagda mycket försiktiga bedömningen av den erforderliga domstolsorganisationens storlek.

Enligt utredningsmannens uppfattning är det även orealistiskt att räkna med att från fiskeintressets sida framförda förslag om undantagande från kraftexploatering av vissa vattendrag, främst sådana som är av särskild betydelse för laxreproduktionen, skall leda till inskränkningar i kraftutbyggnadsprogrammet av den omfattning att de kan inverka på behovet av arbetskrafter för vattenrättskipningen.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser sig utredningsmannen utan tvekan kunna uttala, att ett domsområde, i huvudsak sammanfallande med Norrbottens län, kan beräknas för längre tid framåt ge full sysselsättning åt en självständig vattendomstol av lämplig storlek.

Utredningsmannen övergår härefter till frågan, huruvida inrättandet av en ny självständig domstol med förläggning inom domsområdet är den lämpligaste formen för förstärkning av domstolsorganisationen eller om en utökning av den till Umeå förlagda domstolen är att föredraga.

Till förmån för inrättande av en ny domstol i Norrbotten talar enligt utredningsmannens mening främst förkortningen av resvägarna från kansliorten till förrättningsplatserna. Om domstolen förlägges till Luleå eller Boden, vilka orter anses vara de enda praktiskt tänkbara alternativen, minskas sålunda landsvägsavståndet mellan kansliorten å ena sidan samt orter i Lule, Kalix och Torne älvdalar å andra sidan med i runt tal 30 mil. I den

mån järnvägsförbindelser finnes, blir skillnaden vid tågresor ungefär densamma. Minskningen i resväg och därmed i restid måste innebära en betydande vinst både i effektiv arbetstid och i bekvämlighet för domstolsledamöterna, för vilka resorna i denna del av landet under alla omständigheter är förenade med åtskilligt besvär. Utredningsmannen anmärker därjämte, att reseprogrammet för en ny domstol med lokal förläggning säkerligen kommer att utformas något annorlunda — med flera och kortare resor — än om den nuvarande domstolen blir kvar odelad i Umeå. Detta är givetvis i sin mån ägnat att reducera vinsten i arbetstid. Det framhålles emellertid, att det i och för sig är en stor fördel med en förläggning som gör det lättare för domstolen eller ledamöt av denna att med kort varsel och oberoende av uppgjorda resplaner i övrigt hålla sammanträde eller undersökning i ett visst mål, när sådant av någon anledning finnes angeläget.

Vilken betydelse inrättandet av en ny domstol med förläggning till Luleå eller Boden kan få för resekostnaderna anser utredningsmannen svårt att bedöma. En övergång från tåg- till bilresor, varmed man enligt utredningsmannens uppfattning måste räkna oavsett om en ny domstol inrättas eller icke, är i detta hänseende ägnad att öka betydelsen av resvägarnas förkortning. Att den ökade uppspaltning av resorna som inrättandet av en ny domstol sannolikt skulle draga med sig skulle verka höjande på resekostnaderna är å andra sidan obestridligt. Emellertid anser utredningsmannen resekostnaderna spela en relativt underordnad roll när det gäller att taga ställning till frågan på vilket sätt den förstärkning av vattendomstolsorganisationen skall genomföras, som erfordras för den ekonomiskt så oerhört betydelsefulla utbyggnaden av översta Norrlands vattenkraft.

Såsom ett skäl för inrättande av en särskild vattendomstol för Norrbottens län har i olika sammanhang anförts värdet av närmare kontakt mellan den domstol som handlägger vattenmål i länet, speciellt de stora kraftverks- och regleringsmålen, och länsmyndigheterna i Luleå. Utredningsmannen ansluter sig till denna uppfattning och anser sålunda att möjligheten till direkt kontakt mellan domstolen och länsmyndigheterna skulle innebära en påtaglig fördel. Detta gäller enligt utredningsmannens mening även förhållandet mellan domstolen och de flottningsföreningar för ett flertal Norrbottensälvar, som har gemensamt kontor i Luleå. Även enskilda sakägare i vattenmålen kan givetvis ha anledning att besöka vattendomstolens kansli. Betydelsen härav bör visserligen icke överdrivas, men med tanke på de omfattande, i befolkningens levnadsvillkor djupt ingripande utbyggnader i Norrbottensälvarna, som nu pågår eller är under förberedelse, anser utredningsmannen det vara ett befogat önskemål, att även de av dessa företag berörda sakägarna utan alltför stora uppoffringar i form av tidsspillan och kostnader skall kunna söka kontakt med vattendomstolens befattningshavare på kansliorten. En förläggning av en ny vattendomstol till Luleå eller Boden skulle otvivelaktigt få stor betydelse i detta hänseende, icke blott genom att kansliorten bleve mindre avlägsen än för närvarande utan även där-

för att nämnda platser är centra inom Norrbottens län, vilka befolkningen ofta har anledning att besöka i andra ärenden.

Betänkligheter mot inrättande av en ny domstol kan enligt utredningsmannens mening anföras huvudsakligen från två synpunkter, nämligen dels med hänsyn till rekryteringsfrågan och vad därmed sammanhänger och dels med hänsyn till vissa praktiska svårigheter med avseende å den fortsatta handläggningen av vissa mål rörande Suorvasjöarnas reglering m. m.

Betydelsen av att domar- och ingenjörstjänster vid vattendomstolarna besättes med förstklassiga krafter understrykes med skärpa av utredningsmannen, som även framhåller vikten för ett gott arbetsresultat av kontinuiteten i domstolsverksamheten; täta personombyten inverkar sålunda oundvikligen menligt på både effektiviteten och kvaliteten i arbetet.

Under utredningen har från vissa håll uttalats farhågor för rekryterings-svårigheter. Utredningsmannen vill emellertid hålla före, att dessa farhågor är överdrivna, i varje fall om den nya domstolen förlägges till Luleå. Här om anföres följande:

Det är visserligen sant, att rekryteringssvårigheter i övre Norrland föreligger på många förvaltningsområden. Det kan ej heller förnekas att, i valet mellan Umeå och Luleå som förläggningsort, de flesta »sörlänningar» torde finna Luleå mindre lockande redan på grund av det geografiska läget och vad därmed sammanhänger. På sista tiden har dessutom tillkomsten av högskolor m. m. i Umeå skapat förbättrade utbildningsmöjligheter för studerande ungdom, vilket säkerligen har en viss betydelse från rekryteringssynpunkt. Å andra sidan håller hela övre Norrland på att komma närmare Stockholm och Mellansverige genom kommunikationernas förbättring. Flygförbindelsen Stockholm—Luleå—Kiruna har starkt bidragit härtill. Vidare är näringslivet i Norrbotten stätt i snabb utveckling, vilket icke minst kommer till synes i Luleå. Jämsides med det ekonomiska framåtskridandet äger en kulturell utveckling rum, som betyder mycket för trevnaden i det dagliga livet. Det finnes all anledning tro, att denna utveckling på olika områden kommer att tränga »transportmentaliteten» tillbaka. Vad särskilt en ny vattendomstol beträffar är det enligt utredningsmannens mening berättigat att antaga, att de utomordentligt betydelsefulla och intressanta arbetsuppgifterna skall verka i samma riktning.

Utredningsmannen betonar emellertid samtidigt, att befattningshavarna vid den nya domstolen efter en längre tids tjänstgöring i många fall lär komma att önska förflyttning söderut. För en tillfredsställande rekrytering är det av stor vikt, att vederbörande kan räkna med en sådan möjlighet. Åt innehavare av ordinarie domar- och ingenjörstjänster vid den nya domstolen bör därför lämnas en auktoritativ försäkran att de skall vara berättigade söka transport till härads-hövdingeämbete, annan vattenrättsdomarbefattning eller tingsdomartjänst resp. till annan vattenrättsingenjörstjänst. Beträffande såväl ordinarie som extra ordinarie domartjänster vid den nya domstolen är det därjämte önskvärt att sökande, som ej fullgjort sedvanlig revisionssekreteraretjänstgöring, kan räkna med att denna omständighet ej skall försämra hans möjligheter att sedermera söka och erhålla annan tjänst. Tjänstgöringen som vattenrättsdomare vid den nya

domstolen bör slutligen vid ansökan till annan tjänst få tillgodoräknas som merit efter samma grunder som enligt praxis gäller för tjänstgöring vid hovrätten för Övre Norrland.

Målen angående Suorvareglerna handlägges av vattenrättsdomaren Löwing, vilken tillika handlägger vissa andra mål och ärenden avseende Stora Luleälv ovanför dess sammanflöde med Lilla Luleälv.¹ Anhängiga mål angående företag i Lilla Luleälv och i Stora Luleälv nedanför sammanflödet handlägges för närvarande av den e. o. vattenrättsdomare, som är indelad till tjänstgöring på första avdelningen (Ejerdal). Det är avsett att denne, i varje fall till en början, även skall taga hand om de nya mål rörande företag i Lilla Luleälv, som väntas inkomma inom den närmaste framtiden. Då de olika kraftverks- och vattenregleringsföretagen i Luleälvs vattensystem — utförda, påbörjade och planerade — i stor utsträckning har samband med varandra, skulle det i princip vara önskvärt, att alla målen kunde handläggas av samma domare. Liksom beträffande andra älvvar, där omfattande utbyggnader äger rum, är emellertid ett sådant arrangemang praktiskt ogenomförbart. Att Löwing bör fortfara med handläggningen av Suorvamålen anser utredningsmannen uppenbart. Arbetsuppgifterna i övrigt i Luleälv torde icke för någon längre tid kunna hållas samlade på en hand utan kräva åtminstone två domare. Frågan har i och för sig intet direkt samband med frågan om inrättandet av en ny domstol; även om Norrbygdens vattendomstol bibehålles odelad i Umeå, blir det nödvändigt att söka uppdraga rationella riktlinjer för gränsdragningen mellan målen, d. v. s. för vad som skall behandlas i det ena och det andra målet. Att utredningsmannen likväl uppmärksammat spörsmålet beror på att man icke torde kunna räkna med att Löwing, om den nuvarande första avdelningen utbrytes till en självständig domstol med placering i Luleå eller Boden, kommer att medfölja till den nya förläggningssorten. Det är uppenbart, att samordningen av de olika domarnas arbete kan avsevärt försvåras av att de är bosatta på olika orter. Utredningsmannen anser dock icke svårigheterna större än att de kan bemästras. Utredningsmannen framhåller tillika, att liknande svårigheter naturligtvis kan uppstå genom att olika vattenrättsingenjörer tjänstgör i målen men att icke heller dessa svårigheter torde vara olösliga.

Efter att sålunda ha övervägt skälen för och emot inrättandet av en ny vattendomstol har utredningsmannen stannat för den meningen, att en sådan domstol bör inrättas. Det är enligt utredningsmannens mening angeläget, att den nya domstolen inrättas snarast möjligt.

Beträffande domsområdet för den nya vattendomstolen uttalar utredningsmannen, att områdets södra gräns, i likhet med gränserna mellan vattendomstolarnas domsområden i övrigt, bör följa en naturlig vattendelare mellan olika vattendrag. Det torde vara klart, att området bör sträcka sig åtminstone t. o. m. Piteälv men däremot icke omfatta Skellefteälv, ehuru av dennas nederbördsområde en icke obetydlig del faller inom Norrbot-

¹ Då i fortsättningen talas om »Suorvamålen» avses därmed alla dessa mål och ärenden.

tens län. Huruvida de mellan nämnda båda älvar belägna vattendragen, av vilka de största är Åby och Byske älvar, skall hänföras till den nya domstolens område torde ur arbetssynpunkt vara av relativt liten betydelse. Från andra synpunkter anser emellertid utredningsmannen det vara lämpligast att draga gränsen omedelbart söder om Piteälvs nederbördsområde.

Såsom förläggningssort för den nya vattendomstolen anser utredningsmannen som förut antytts Luleå och Boden utgöra de enda praktiskt tänkbara alternativen. Till förmån för Boden talar huvudsakligen stadens gynnsammare belägenhet i kommunikationshänseende. För en förläggning av domstolen till Luleå anföres den omständigheten, att alla länsmyndigheter för Norrbottens län och flera flottningssällningar har säte i denna stad. Ännu viktigare — och enligt utredningsmannens mening utslagsgivande — är rekryteringsfrågan. Utredningsmannen har funnit anledning tro, att man i Luleå skall kunna få en tillfredsställande rekrytering. Skillnaden mellan Luleå och Boden i detta hänseende torde vara avsevärd. Detta utredningsmannens uttalande gör icke anspråk på att vara grundat på någon objektiv gradering av de båda städernas företräden utan uppgives endast innebära ett konstaterande av hur en bosättning i resp. städer allmänt torde betraktas inom de tjänstemannakategorier om vilka här är fråga. Bodens försteg i kommunikationshänseende kan enligt utredningsmannens bestämda mening icke motivera att man skall taga risken för en avsevärt försämrad rekrytering. Utredningsmannen anser således att den nya domstolen bör förläggas till Luleå.

Representanter för Luleå stad har för utredningsmannen uppgivit, att det icke erbjuder några svårigheter att i staden skaffa lämpliga lokaler för den nya domstolen. Jämväl frågan om bostäder för domstolspersonalen kommer enligt förmälan av stadens myndigheter att kunna lösas på ett tillfredsställande sätt.

Utredningsmannen behandlar härefter personalorganisationen vid den nya vattendomstolen.

Vad först beträffar antalet vattenrättsdomare har förut antytts att enligt utredningsmannens mening fyra domare erfordras redan från början. Förutom de två domare, som för närvarande finnes vid Umeådomstolens första avdelning — vars huvudsakliga arbetsuppgifter kommer att övertagas av den nya vattendomstolen — behöves sålunda ytterligare två domare. Med hänsyn till att vattenrättsdomaren Löwing, vilken under flera år framåt kommer att vara upptagen av handläggningen av de s. k. Suorvamålen, får antagas komma att bo kvar i Umeå, uppstår frågan om Löwings tjänsteställning. En fullt tillfredsställande lösning av denna fråga anser utredningsmannen svår att finna. Det lämpligaste synes vara, att Löwing kvarstår såsom den till tjänsteställningen främste vattenrättsdomaren (»chefsdomare») i Umeå men förordnas att tillsvidare handlägga Suorvamålen vid den nya

domstolen. I enlighet med det anförda föreslår utredningsmannen, att tre domartjänster inrättas vid den nya domstolen och att i samband därmed den vid nuvarande första avdelningen befintliga tjänsten som extra ordinarie vattenrättsdomare avföres från Umeådomstolens stat. Av de tre domartjänsterna bör enligt utredningsmannens åsikt två genast göras ordinarie och den återstående tillsvidare extra ordinarie. Av de ordinarie tjänsterna bör den ena vara chefstjänst med samma avlöningsförstärkning som utgår till »chefsdomarna» i Umeå och Östersund.

Vid den nya vattendomstolen bör vidare enligt förslaget inrättas sex vattenrättsingenjörstjänster, därav fyra agrikulturtekniska och två vattenbyggnadstekniska, i samband varmed de tre ingenjörstjänsterna vid den nuvarande första avdelningen bör avföras från Umeådomstolens stat. Två agrikulturtekniska tjänster och en vattenbyggnadsteknisk synes genast böra ordinarie sättas, under det att övriga tjänster tillsvidare inrättas såsom extra ordinarie.

Vad angår vattenrättssekreterartjänsterna och biträdespersonalen vid första avdelningen bör tjänsten som biträdande vattenrättssekreterare ävensom de tre kontorsbiträdestjänsterna överflyttas till den nya domstolen. Övriga befattningar torde böra bibehållas vid Umeådomstolen.

Förutom den tjänst som biträdande vattenrättssekreterare, vilken enligt det sagda bör överflyttas till den nya domstolen, torde där erfordras en befattning som vattenrättssekreterare och en som extra vattenrättssekreterare. Någon vattenrättsamanuens (protokollssekreterare) bör enligt förslaget ej anställas vid den nya domstolen. I stället för amanuensen bör i princip — såsom skett vid Mellanbygdens vattendomstol — ett kvalificerat icke rättsbildat biträde anställas. Innan en sådan åtgärd vidtages, torde man dock enligt utredningsmannens mening lämpligen kunna avvakta någon tids utveckling. De biträdesbefattningar vid den nuvarande första avdelningen i Umeå, som icke överflyttas till den nya domstolen, bör där få sin motsvarighet i nyinrättade tjänster. Den kvalificerade biträdespersonalen bör alltså enligt förslaget tillsvidare bestå av en extra kanslist, en ordinarie kansli-skrivare och ett extra kanslibitråde. Utöver de tre kontorsbiträden, vilkas tjänster överföres från första avdelningen, synes därjämte ytterligare ett dylikt biträde böra anställas. Slutligen erfordras en expeditivsvakt.

Såsom namn för den nya vattendomstolen föreslår utredningsmannen Övre Norrbygdens vattendomstol. För den domstol som kvarblir i Umeå föreslås benämningen Nedre Norrbygdens vattendomstol.

Inrättandet av den nya domstolen medför ökade kostnader. Den ökade årliga lönekostnad som uppkommer har av utredningsmannen på grundval av 1958 års löner beräknats till sammanlagt 343 644 kronor. Härjämte kan förutses en ökning av åtminstone vissa poster i vattendomstolarnas omkostnadsstat. Hyreskostnaden för domstolslokaler i Luleå kan beräknas belöpa sig till 70 kronor per kvadratmeter. Utgiften härför torde en-

dast till en mindre del komma att uppvägas av en minskning av hyresutgifterna i Umeå. Slutligen framhålles, att flyttningen till Luleå samt inredningen av de nya lokalerna och anskaffning av juridisk och teknisk litteratur kommer att draga vissa engångskostnader.

Yttranden

Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av vattenöverdomstolen, vars utlåtande åtföljes av ett utav vattenrättsdomaren Löwing för Norrbygdens vattendomstols räkning efter samråd med övriga vattenrättsdomare samt vattenrättsingenjörerna vid domstolen avgivet yttrande, kammarkollegiet, vattenfallsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, sjöfartsstyrelsen, fiskeristyrelsen, byggnadsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, statskontoret samt länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län.

Yttrandet från länsstyrelsen i Norrbottens län åtföljes av yttranden från Norrbottens läns hushållningssällskap, skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, länets lappfogdar, överjägmästarna i Övre och Nedre Norrbottens distrikt, Lule älvs flottningsförening samt länsorganet för bevakande av kommunala intressen m. m. i samband med vattenregleringar och kraftverksbyggen.

Yttranden har vidare efter remiss avgivits av Luleå stad, Bodens stad, svenska vattenkraftföreningen, riksförbundet landsbygdens folk, svenska väg- och vattenbyggares riksförbund, styrelsen för Sveriges advokatsamfund, Sveriges juristförbund, svenska flottledsförbundet, civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund och svenska naturskyddsföreningen.

I likhet med utredningsmannen anser remissorganen allmänt, att en ökning av personalorganisationen för vattenrättskipningen i övre Norrland är påkallad.

Kammarkollegiet erinrar om, att två av rikets vattendomstolar för närvarande är organiserade med vardera endast två vattenrättsdomare. Med hänsyn härtill synes en vattendomstol för Norrbottens län kunna inrättas även om man skulle anse att arbetsmängd och övriga omständigheter motiverade en något mindre organisation än den föreslagna. Vad angår den beräkneliga arbetsmängden tilltror kammarkollegiet sig ej att kunna bedöma för så lång tid framåt som 20 år verkan på vattenkraftens utbyggnad av nyare former av kraftproduktion. Kollegiet finner det dock stå utom tvivel, att arbetsuppgifterna inom området för den tilltänkta domstolen kommer — även om man undantar Suorvamålen — att under åtskilliga år fullt syselsätta två vattenrättsdomare och häremot svarande övrig personal.

Länsstyrelsen i Norrbottens län uttalar, att utbyggnadsverksamheten inom länet redan har en omfattning som saknar motsvarighet i andra delar av landet. Ytterligare planer har tillkännagivits rörande utbyggnaden av vatten-

kraften i länet. Redan de nu pågående vattenmålen fordrar en mycket tids- och arbetskrävande domstolsbehandling. Det torde därför enligt länsstyrelsens mening icke råda tvivel om att vattenrättskipningen inom vattendomstolens nuvarande domsområde för en tid av minst 20 år framåt kommer att ge full sysselsättning åt två fullständigt organiserade vattendomstolar.

Frågan om erforderligheten av en förstärkning diskuteras ganska utförligt av *vattenöverdomstolen*, som därvid uttalar vissa sympatier för ett uppskov med bedömningen av behovet av en utökad personalorganisation. Det torde enligt vattenöverdomstolens mening vara osäkert, om Norrbottensälvarna verkligen kommer att utbyggas enligt det tidsschema och i den omfattning, som kraftindustriens talesmän förutsätter. Vattenöverdomstolen är emellertid benägen att biträda utredningsmannens uppfattning, att användningen av atomkraft sannolikt icke kommer att under de närmaste två decennierna förorsaka mera betydande inskränkningar i utbyggnadsprogrammet. Vidare är att beakta den av utredningsmannen berörda motsättningen mellan vattenkraftintresset och naturskyddsintresset. Vattenöverdomstolen finner det emellertid tveksamt i vad mån en anordning till skydd för vissa ideella intressen kan påverka bedömningen av vattendomstolarnas organisation. Därest Lilla Luleälv skulle helt eller till stor del undantagas från utbyggnad, skulle måhända en omedelbar, mera omfattande förstärkning av domstolsorganisationen icke vara erforderlig, helst som planerna beträffande Pite, Kalix och Torne älvar ännu icke tagit fastare form. Med hänsyn härtill anser vattenöverdomstolen, att det skulle vara en avgjord fördel, om bedömningen av behovet av en utökad organisation kunde anstå, till dess naturvårdsdelegationen framlagt resultatet av sitt nu pågående arbete och statsmakterna blivit i tillfälle att taga ställning till förslagen. Emellertid föreligger det ett starkt krav på skyndsamt förstärkning av domstolsorganisationen. All sannolikhet talar också för att — även med bortseende från Lilla Luleälv — övre Norrlands återstående utbyggnadsvärda vattenkraft till övervägande delen kommer att tagas i anspråk inom en icke alltför avlägsen framtid. Vattenöverdomstolen anser sig därför kunna biträda utredningsmannens uppfattning, att den aktuella situationen i naturskyddsfrågan icke motiverar en nedprutning av den i promemorian gjorda bedömningen av den erforderliga domstolsorganisationens storlek.

Utredningsmannens förslag om inrättande av en ny självständig vattendomstol godtages i allmänhet av remissinstanserna.

Både *länsstyrelsen i Norrbottens län* och *Luleå stad* betonar, att farhågorna för rekryteringssvårigheter är överdrivna. Enligt stadens mening är rekryteringsfrågan ett spørsmål »på andra planet», såvida icke svårigheterna kan befaras bli så stora, att de äventyrar domstolens förmåga att fungera.

Även *vattenöverdomstolen* anser sig kunna tillstyrka utredningsmannens

förslag i denna del, men betonar samtidigt, att vissa betänkligheter kan anföras mot inrättandet av en ny domstol. Vattenöverdomstolen förklarar sig sålunda vara fullt medveten om att rekryteringssvårigheterna kan bli mycket stora, särskilt som kravet att domar- och ingenjörstjänsterna besättes med förstklassiga krafter icke bör eftergivnas. Även om det nu är omöjligt att med önskvärd säkerhet bedöma rekryteringssvårigheterna, anser sig vattenöverdomstolen likväl böra räkna med att tillräckligt kvalificerade krafter kommer att stå till förfogande för att besätta de föreslagna tjänsterna. Givetvis måste man utgå från att befattningarna främst kommer att locka yngre domar- och ingenjörskrafter, men hittills vunna erfarenheter av rekryteringen till de norrländska vattendomstolarna har enligt vattenöverdomstolen givit vid handen, att den yngre arbetskraften är synnerligen lämplig för det fysiskt och psykiskt krävande arbetet vid dessa domstolar. Vattenöverdomstolen anför vidare, att en sådan anordning, varigenom mål från samma älvsystem kommer att handläggas av olika domare, tillhörande skilda domstolar, uppenbarligen är mycket oläglig, särskilt med hänsyn till att verkningarna av vattenregleringarna vid Suorva gör sig gällande inom vidsträckta delar av älvsystemet. Efter att ha erinrat om nackdelarna av tidigare sammanblandning i Indalsälven av skilda domares arbetsuppgifter, framhåller emellertid vattenöverdomstolen, att svårigheterna torde kunna reduceras, därest Luleälven indelas i sektioner och samtliga, av olika företag orsakade skador inom varje sektion behandlas i ett visst bestämt mål.

Förslaget avstyrkes av *Norrbygdens vattendomstol, statskontoret, Sveriges juristförbund och svenska naturskyddsföreningen.*

Norrbygdens vattendomstol anser, att den erforderliga förstärkningen av domstolsorganisationen bör ske genom en utökning av den nuvarande domstolen i Umeå och icke genom inrättande av ännu en vattendomstol.¹ Det vitsordas att, om vattendomstol kommer att få behandla huvuddelen av de planerade utbyggnadsprojekten, arbetsuppgifterna enbart inom Norrbottens län kommer att vara fullt tillräckliga som underlag för en ny självständig domstol. Skulle Lilla Luleälv undantagas från utbyggnad, torde behovet av en ny domstol minska avsevärt. Det synes därför vattendomstolen lämpligast, att statsmakterna fattar ståndpunkt i denna fråga, innan man avgör frågan om delning av den nuvarande domstolen. Den förkortning av avståndet från vattendomstolens kansli till platserna för olika vattenbyggnadsprojekt, som vinnes om domstolen delas och den nybildade domstolen får kansli exempelvis i Luleå, måste anses vara i och för sig gynnsam. De förkortade resvägarna kan utan tvivel möjliggöra tidsvinster, som stundom kan uppskattas till dagar. I detta sammanhang framhålles emellertid, att de förluster i arbetsinsats, som torde bli en följd av att befattningarna vid den nya domstolen kommer att bli passagetjänster och av att rekryteringen säkerställes icke genom löneökningar utan genom att ung personal med ringa erfarenhet på området erbjuds högre tjänster, kan beräknas motsvara

¹ Vattenrättsingenjören G. Aspegren tillstyrker för sin del att en ny domstol inrättas i Luleå.

förluster i arbetstid som måhända kan räknas i år. Mot lämpligheten att inrätta en ny vattendomstol i Norrbotten talar även den omständigheten, att möjligheterna för de nya ledamöterna vid den föreslagna domstolen att hålla kontakt med mera erfarna ledamöter vid andra vattendomstolar blir dåliga. Vattendomstolen finner det vidare uppenbart, att rekryteringssvårigheterna, som utredningsmannen tillmätt sådan betydelse vid valet av förläggningssort för den nya vattendomstolen, har minst lika stor betydelse vid valet mellan inrättandet av en ny domstol och utökningen av den redan befintliga i Umeå.

Mot bakgrunden av att vissa till det norra området hänförliga mål och ärenden även i fortsättningen avses komma att handläggas från Umeå och med beaktande av de skäl som i promemorian anförts mot en delning av vattendomstolen finner *statskontoret* frågan om inrättande av en ny vattendomstol i Luleå icke nu böra upptagas till avgörande.

Vad avser den nya vattendomstolens d o m s o m r å d e förordar *vattenöverdomstolen*, *Norrbygdens vattendomstol* och *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut*, att dit bör hänföras Lill-Piteälvs, Rokåns och Jävrens nederbördsområden. *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, *Norrbottens läns hushållningssällskap* och *länsorganet i Norrbottens län för bevakande av kommunala intressen m. m. i samband med vattenregleringar och kraftverksbyggen* ifrågasätter, om icke även Åby och Byske älvars vattenområden bör föras till den nordliga vattendomstolen.

Utredningsmannens förslag att Luleå skall väljas som förläggningssort för den nya vattendomstolen tillstyrkes av alla remissinstanser utom *Bodens stad*, som anser Boden vara den lämpligaste förläggningssorten. Till stöd härför åberopar staden bl. a. kommunikationssynpunkter, stadens struktur av renodlat tjänstemannasamhälle och väntad utbyggnad av Bodenforsarna.

En lösning av lokalfrågan för en till Luleå förlagd vattendomstol synes enligt vad *byggnadsstyrelsen* anført kunna erhållas, om beslut i ärendet meddelas i tid. *Statskontoret* understryker däremot angelägenheten av att, därest inrättandet av en Luleådomstol skulle aktualiseras, beslut i ärendet icke fattas, förrän bl. a. lokalfrågan och därmed sammanhängande ekonomiska spörsmål noggrant utretts.

Vad utredningsmannen föreslagit angående personalorganisationen för den nya vattendomstolen har i stort lämnats utan erinran av remissorganen.

Vattenöverdomstolen, som framhåller att antalet befattningshavare vid domstolen icke bör understiga vad utredningsmannen funnit erforderligt, förordar, att den befattning för ett kvalificerat icke rättsbildat biträde, som enligt utredningsmannens förslag skall inrättas i stället för en vattenrätts-

amanuensbefattning, tillsättes redan från början. Därigenom skulle svårigheter med det i förhållande till domartjänsterna ringa antalet vattenrättssekreterare i viss mån avhjälpas.

Norrbygdens vattendomstol framhåller, att behovet av arbetskraft inom det efter en delning för Umeådomstolen återstående domsområdet måste beräknas med beaktande av att den nuvarande första avdelningen har att svara för vattendomstolens hela domsområde utom Skellefteälvs, Rickleåns och Umeälvs nederbördsområden. Även efter en uppdelning av det nuvarande domsområdet synes Umeådomstolen i fortsättningen komma att behöva personal, som till sin omfattning och sammansättning i huvudsak motsvarar minst den nuvarande. Jämväl *vattenfallsstyrelsen*, som anser att den blivande Luleådomstolens personalbehov blir väl tillgodosett om utredningsmannens förslag därutinnan genomföres, understryker att behov föreligger av förstärkning av personalen även vid Umeådomstolen efter en delning. Liknande synpunkter framföres av *svenska väg- och vattenbyggares riksförbund*.

Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund finner utredningsmannens förslag i vad avser den icke rättsbildade personalen i stort sett tillfredsställande men förutsätter, att personalorganisationen omprövas i samband med att den pågående utredningen angående vattendomstolarnas organisation framlägger sina förslag.

Departementschefen

Den omfattande utbyggnad av vårt lands vattenkrafttillgångar som pågått under senare år har utsatt vattendomstolsorganisationen för mycket kännbara påfrestningar. Arbetsökningen började bli märkbar redan under förra hälften av 1940-talet, och belastningen på organisationen har sedermera oavlatligt stegrats. Med anledning härav har det blivit nödvändigt att successivt förstärka organisationen, särskilt i Norrland, där huvudparten av vattenkrafttillgångarna finns. Till en början hade förstärkningarna tillfällig karaktär, men det visade sig så småningom erforderligt att mera stadigvarande utöka arbetskrafterna. År 1949 fattades beslut om inrättande av en ny vattendomstol — Mellanbygdens — genom uppdelning av Norrbygdens vattendomstol. Genom den fortsatta kraftiga expansionen av vattenkraftutbyggnaden har frågan om inrättande av ytterligare en vattendomstol i Norrland nu blivit aktuell.

Domsområdet för Norrbygdens vattendomstol, vars kansli är förlagt till Umeå, omfattar för närvarande övre Norrland norr och öster om Ångermanälvens flodsystem. Domstolen arbetar på tre avdelningar, av vilka en, den första, handlägger främst målen från domsområdets nordliga delar, däribland målen från Luleälvs nederbördsområde. Första avdelningen omfattar, förutom sekreterar- och biträdespersonal, två vattenrättsdomare och tre vattenrättsingenjörer. Vid den utredning, som på riksdagens initiativ

utförts angående eventuell delning av Norrbygdens vattendomstol, har konstaterats, att utbyggnaden av vattenkrafttillgångarna successivt förskjutes mot övre Norrland, främst Norrbottens län, och att mot denna bakgrund första avdelningens nuvarande personal är otillräcklig för de rättskipningsuppgifter som i fortsättningen kommer att åvila avdelningen. Detta har även bestyrkts vid remissbehandlingen, bortsett från att på ett håll anmälts viss tvekan med hänsyn till att man ej med säkerhet vet i vilken omfattning beaktande av bl. a. naturskyddsintresset kan leda till att sjöar och strömfall lämnas orörda. Med hänsyn till att av landets återstående utbyggnadsvärda vattenkraft omkring två tredjedelar är belägna i övre Norrland — bortåt hälften inom området för den föreslagna nya domstolen — måste man emellertid räkna med en betydande utbyggnad i dessa delar av landet under 1960- och 70-talen, även om — såsom i hög grad är önskvärt — ur naturskyddssynpunkt värdefulla objekt skonas. Avdelningen behöver därför snarast förstärkas, och då de övriga avdelningarna kan antagas bli fullt sysselsatta inom sina områden även i fortsättningen, måste förstärkningen ske genom nytillskott av arbetskraft. Det bör i detta sammanhang understrykas, att de förseningar av utbyggnaden, som blir en följd av att vattendomstolsorganisationen är otillräcklig, medför ekonomiska förluster som uppgår till mycket avsevärda belopp i jämförelse med kostnaderna för uppbyggnad av organisationen. Det är också tydligt att tillräcklig kapacitet hos vattendomstolsorganisationen är ägnad att motverka det understundom praktiserade, mindre lämpliga förfarandet att byggnadsarbeten på land påbörjas innan tillståndsfrågan prövats av vattendomstolen.

Såsom utredningsmannen framhållit kan förstärkningen åstadkommas antingen genom inrättandet av en ny självständig vattendomstol för nordligaste Norrland med kansliet förlagt inom domsområdet eller såsom en utökning av den till Umeå förlagda domstolen. Att inrättandet av en särskild domstol medför fördelar i ett flertal hänseenden är ovedersägligt. Sålunda vinnes därigenom främst förkortning av resvägarna från kansliorten till förrättningsplatserna samt goda förutsättningar för direkt kontakt mellan å ena sidan domstolen samt å andra sidan myndigheter och befolkning i de av kraftutbyggnadsföretagen berörda bygderna. Mot en delning av Umeådomstolen har särskilt åberopats rekryteringssvårigheter och vissa med delningen sammanhängande praktiska problem betingade därav, att ett antal mål från Luleälvs nederbördsområde i fortsättningen måste tills vidare handläggas av personal, som är och torde förbli knuten till Umeådomstolen. Dessa synpunkter förtjänar visst beaktande men synes icke böra föranleda att man avstår från de fördelar som en förläggning av domstolen närmare de berörda områdena medför. Vad särskilt rekryteringsfrågan beträffar har vattenöverdomstolen i sitt remissvar framhållit, att tillräckligt kvalificerade krafter torde komma att stå till förfogande för att besätta erforderliga tjänster vid den nya domstolen. De senaste årens erfarenheter från de norrländska vattendomstolarna bestyrker också, att rekryterings-

frågan icke kan väntas vålla några större svårigheter efter den betydande löneförbättring som skett för vattendomstolarnas personal.

Jag anser mig sålunda böra förorda att — såsom utredningsmannen föreslagit och flertalet remissinstanser tillstyrkt — den nuvarande första avdelningen vid Norrbygdens vattendomstol utbrytes till en ny, självständig domstol. Lämplig benämning på den nya domstolen synes vara Övre Norrbygdens vattendomstol. Den domstol som kvarstannar i Umeå bör kallas Nedre Norrbygdens vattendomstol.

Domsområdet för Övre Norrbygdens vattendomstol bör sträcka sig t. o. m. Piteälv men ej omfatta Skellefteälv. Frågan till vilken domstol de däremellan belägna mindre vattendragen bör hänföras kräver vissa detaljbedömningar, som torde få överlämnas till Kungl. Maj:t.

Jag ansluter mig till utredningsmannens av så gott som samtliga remissorgan tillstyrkta förslag, att den nya domstolen skall förläggas till residensstaden Luleå. Enligt vad som upplysts finns goda möjligheter att i staden ordna lokaler för domstolen och bostäder för personalen.

Med hänsyn till vad tidigare anförts om angelägenheten av en snar förstärkning av domstolsorganisationen vill jag föreslå, att domstolen inrättas redan fr. o. m. den 1 juli 1959. Intill dess lokalfrågan och andra praktiska detaljer ordnats torde dock kansliet böra förläggas till Umeå. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma tidpunkt för domstolens flyttning till Luleå.

Rörande personalorganisationen vid de båda domstolarna kan jag i huvudsak ansluta mig till utredningsmannens förslag. Med hänsyn till pågående utredning angående vattendomstolarnas organisation och därmed sammanhängande frågor kan jag dock ej tillstyrka inrättandet av den föreslagna kanslisttjänsten, varjämte samtliga de nya tjänster, som föreslås för icke rättsbildad personal, bör placeras å extra stat. Mitt ställningstagande till personalorganisationen vid de båda domstolarna skulle innebära följande.

Vid den nya domstolen bör vara anställda tre vattenrättsdomare, varav en chefsdomare, sex vattenrättsingenjörer (två vattenbyggnadstekniska och fyra agrikulturtekniska), en vattenrättssekreterare, en extra vattenrättssekreterare, en biträdande vattenrättssekreterare, en kansliskrivare, ett kansli-biträde, fem biträden för skriv- och kontorsgöromål samt en expeditjonsvakt.

Till domstolen överflyttas från Umeådomstolens första avdelning följande tjänster, nämligen en som extra ordinarie vattenrättsdomare i Be 3, en som ordinarie vattenrättsingenjör i Bo 3, två som extra ordinarie vattenrättsingenjörer i Be 3, en som biträdande vattenrättssekreterare i Ag 21 samt tre biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål. Såsom utredningsmannen framhållit kommer innehavaren av den nuvarande tjänsten som chefsdomare vid den odelade domstolen vattenrättsdomaren Löwing under flera år framåt att vara upptagen av handläggningen av de s. k. Suorvamålen. Av denna anled-

ning anser jag liksom utredningsmannen, att dessa mål bör tills vidare, efter särskilt förordnande, handläggas av Löwing vid den nya domstolen.

Följande tjänster bör nyinrättas, nämligen två vattenrättsdomare, tre vattenrättsingenjörer, en vattenrättssekreterare, en extra vattenrättssekreterare, en kansliskrivare, ett kanslibitråde, två biträden för skriv- och kontorsgöromål samt en expeditionsvakt.

Av de nyinrättade tjänsterna torde som ordinarie i Bo 3 uppföras de båda domartjänsterna med avlöningsförstärkning av respektive 5 640 kronor och 4 200 kronor samt två av ingenjörstjänsterna. En ingenjörstjänst torde inrättas som extra ordinarie i Be 3. De nytillkommande befattningarna som vattenrättssekreterare, extra vattenrättssekreterare, kansliskrivare, expeditionsvakt, kanslibitråde och biträde för skriv- och kontorsgöromål bör placeras i respektive Ag 23, Ag 23, Ag 10, Ag 7, Ag 7 och Ag 1—5.

Ehuru det bl. a. av rekryteringskäl är ovisst, om samtliga nya tjänster kan besättas redan från den 1 juli 1959, torde medel för avlöningar böra beräknas för hela budgetåret.

Vid Nedre Norrbygdens vattendomstol kommer, om man inbegriper den förstärkning av tredje avdelningen som förordats i årets statsverksproposition, att från den 1 juli 1959 kvarstå följande befattningshavare, nämligen fem vattenrättsdomare — av vilka en chefsdomare — fem vattenrättsingenjörer, en vattenrättssekreterare, en extra vattenrättssekreterare, fyra biträdande vattenrättssekreterare, en vattenrättsamanuens, en kanslist, en kansliskrivare, ett kanslibitråde och sex biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Kostnaderna för den nu föreslagna förstärkningen av vattendomstolarnas organisation kan, såvitt angår vattendomstolarnas avlöningsanslag, beräknas till 351 100 kronor. Härav hänför sig 90 400 kronor till domare, 129 000 kronor till ingenjörer, 53 200 kronor till sekreterare samt 59 000 kronor till biträden och expeditionsvakt. I kostnaderna ingår även 2 000 kronor till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

I årets statsverksproposition har föreslagits en höjning av vattendomstolarnas avlöningsanslag med 179 100 kronor (jfr II ht s. 51). Den sammanlagda anslagsökningen skulle sålunda uppgå till (179 100 + 351 100) 530 200 kronor.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 224 300 (+ 154 100) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 60 000 (+ 10 000) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal 1 592 700 (+ 300 600) kronor;
rörligt tillägg 404 000 (+ 45 500) kronor;

kompensation för höjda folkpensionsavgifter 20 000 (+ 20 000) kronor.

Anslaget uppföres alltså med 3 301 000 (+ 530 200) kronor.

I personalförteckningen bör erforderliga ändringar vidtagas.

Den föreslagna omorganisationen bör vidare medföra en uppräknig av vattendomstolarnas omkostnadsanslag. Det är svårt att med säkerhet be-

döma storleken av den ökning som kan uppkomma på de olika posterna — sjukvård m. m., reseersättningar m. m. och expenser — men på grundval av gjorda beräkningar vill jag föreslå att omkostnadsanslaget uppräknas med 96 500 kronor utöver det belopp, 481 600 kronor, som äskats för detta ändamål i årets statsverksproposition (II ht s. 53). Det nämnda beloppet 96 500 kronor har framräknats genom att posterna sjukvård m. m., reseersättningar m. m., bränsle, lyse och vatten samt övriga expenser höjts med respektive 500, 45 000, 1 000 och 50 000 kronor. Av sistnämnda summa, 50 000 kronor, är 40 000 kronor avsedda att täcka engångskostnader för utrustning av domstolen med möbler, maskiner, instrument, litteratur, telefon m. m.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte — med ändring av vad i innevarande års statsverksproposition föreslagits beträffande anslagen till vattendomstolarna, varom riksdagen ännu icke fattat beslut — föreslå riksdagen att

a) medgiva Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för inrättande från och med den 1 juli 1959 av en vattendomstol i Norrbottens län;

b) godkänna följande personalförteckning för vattendomstolarna, att tillämpas under budgetåret 1959/60:

Personalförteckning

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:	
12 vattenrättsdomare	Bo 3
18 vattenrättsingenjörer	Bo 3
5 kansliskrivare	Ao 10
1 kanslibiträde	Ao 7
6 kontorsbiträden	Ao 5
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ae 19:	
3 vattenrättsdomare	Be 3
6 vattenrättsingenjörer	Be 3
3 biträdande vattenrättsdomare	Be 1

c) fastställa följande avlöningsstat för vattendomstolarna att tillämpas under budgetåret 1959/60:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 224 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	60 000

Kungl. Maj:ts proposition nr 98 år 1959

3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 592 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	404 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	20 000
	Summa kronor 3 301 000

d) till *Vattendomstolarna*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 301 000 kronor;

e) till *Vattendomstolarna*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 578 100 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors